

İlon Mask

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 23 января, 2025

İlon Mask ILON MASK

Aýasofýada «Mehter» marşyny goýberip “dünýä bize görübilmezçilik edýär” diýip, döşümizi gaýşardan günümüz... Taryhda ilkinji gezek İlon Maskyň hususy şereketi kosmosa adam ugratdy, kosmos turizmine badalga berildi.

Adamzadyň kosmos marşruty 62 ýyl öň başlady.

1958-njy ýylda NASA guruldy.

NASA gurlan badyna Golliwud ýüzüni kosmosa gönükdirdi.

Bir ýyl geçip geçmänkä, 1959-njy ýylda “Twelve to the Moon” kinofilmi surata düşürildi.

Kinofilm Aýa giden on iki sany astronawtyň başdan geçirmelerini gürrüň berýän ylmy-fantastiki kinofilmdi. Astronawtlaryň topary dürli milletlerden düzüldi: biri garaýagyz üç amerikaly, beýlekileri rus, nemes, ýapon, şwed, fransuz, iňlis, asly polşaly jöhit, braziliýaly we türk.

Türk astronawtyň ady Muzaffer Tema.

Ol Aýa giden ilkinji türkdü.

Muňa ýöne bir kinofilm diýip geçäýmek mümkin däldi... Çünki kinofilmde amerikan meýilllerini şekillendirýän Golliwudyň jümle-jahana bolan garaýşyny görmek bolýardy.

1959-njy ýyldan başlap “kosmosa gitse-gitse diňe şu milletler gider” diýip pikir edipdiler.

Meselem, ABŞ-da millionlarça italýan ýaşaýandygyna, Golliwudda onlarça italýan aktýoryň bardygyna garamazdan astronawtlaryň arasynda ýeke italýan yokdy.

Hytaýly yokdy.

Kanadaly ýokdy.

Awstraliýaly ýokdy.

ABŞ-daky latyn ilatynyň aglaba köpçüligine garamazdan, meksikaly astronawt ýokdy.

Koreýaly, daniýaly, gollandiýaly, ispaniýaly ýokdy.

Ýöne türk astronawt bardy.

Golliwudyň “kosmosa gitse-gitse diňe şü milletler gider” diýip çaklan 1959-njy ýylynda Ýuriý Gagariniň kosmosa çykmagyna öňde heniz iki ýyl bardy.

Neil Armstrongyň Aýa aýak basmagyna on ýyl bardy.

Kinofilmdäki astronawtlaryň milletlerine sereder bolsak...

Amerikalylar edil agzalan kinofilmdäki ýaly Aýa aýak basdy, edil kinofilmdäki ýaly garaýagyz astronawtlary bar, hatda, kosmosa dört gezek giden garaýagyz astronawt NASA-nyň başlygy wezipesinde-de oturdy.

Ruslaryň kosmos beketleri bar.

Nemes astronawt gitdi, ýapon astronawt gitdi, şwed astronawt gitdi.

Fransuz astronawt hem-ä aýaldy, hemem kosmosdan gaýdyp gelensoň fransuz hökümetiniň Ýewropa bileleşigi boýunça jogapkär ministri boldy.

Iňlis astronawt «Atlantis» kosmos dikuçary bilen gitdi, polşaly astronawt «Союз» dikuçary bilen gitdi, ysraýylly astronawt «Columbia» dikuçary bilen kosmosa çykdy.

Golliwudyň Braziliýa çaklamasy-da dogry çykdy, braziliýaly astronawt 2006-njy ýylda «Союз» bilen kosmosa gidip geldi.

Geliň, indi görüň bakaly...

“Bular kosmosa gidip bilmez” diýlen käbir milletlere haksyzlyk edilipdi.

Meselem, italýan astronawt «Союз» dikuçary bilen kosmosa gitdi, rus bekedinde boldy, «Endeavour» dikuçary bilenem gaýdyp geldi, üstesine kosmosdaka Rim papasy bilenem gepleşdi. Hytaý babatda-da ýalňyşdylar, hytaýlylar şumat kosmosda gaýmalaşyp ýör, Aýda robot gezdirip ýörler.

Kanada diýseň olaram erkek astronawt ugratdy, aýal astronawtam ugratdy, astronawty soň aragatnaşyk ministri wezipesine bellediler.

Awstraliýaly astronawtlar gitdi, biri alty aý kosmosda galdy.

Meksikaly astronast 1985-nji ýylda gitdi.

Argentinaly, kubalu, peruly, Kosta-Rikaly, kolumbiýalhy, Porto-Rikoly astronawtlar gitdi.

Kimsini amerikanlar äkidip getirdi, kimsini ruslar mündürüp äkitdi.

Koreýaly, daniýaly, ispaniýaly, belgiýaly, gollandiýaly, bolgariýaly, çehiýaly, awstriýaly, rumyniýaly, ukrainaly, şweýsariýaly, slowakiýaly, wengeriýaly, azerbaýjanly, türkmenistanly, özbegistanly, gazagystanly, mongoliýaly, gürjüstanly, gyrgyzystanly, litwaly, Günorta Afrikaly, wýetnamly astronawtlar gitdi.

Hindistanly astronawtlar kosmosa gitdi, Hindistan Marsa kosmos ulagyny-da ugratdy.

Saud patyşasynyň ogly gidip geldi.

Birleşen Arap Emirliklerinden astronawt gitdi, hatda Halkara Kosmos bekedine giden ilkinji arap ýurdy boldy.

Malaýziýaly gitdi.

Owganistanly gitdi.

Siriýaly astronawt bar.

Golliwudyň oý-hyýalyndakylar we hatda ýatsa-tursa oý-hyýalynda dällerem kosmosa çykdy... Yzda diňe «umytsyzlygyň ýurdy» galady!

NASA gurlanda kosmos ýolagçylygy mümkinçiligi bolar öýdüp çaklanan, jümle-jahana täsir edip biljek ýurtlardan saýylan Türkiýe... Özünü şol derejä çykaran Atatürk respublikasynyň deregne “aktronawtlar” geldi.

(Ilon Mask 2017-nji ýylda Türkiýä geldi.

Atatürküň mawzoleýine zyýarat etdi.

Instagram hasabynda mawzoleýde düşen suratlaryny paýlaşdy.

Suratlaryň aşagyna şeýle ýazdy:

“Gül desselerini goýdum.

Üç sanyja döwük gapyrga,

Eleme-deşik öýken,

Ol şonda-da söweşdi.”)

Taryhda ilkinji gezek hususy şereketiň – Ilon Maskyň şereketiniň kosmosa astronawt ýollan günü... Biziň “aktronawtlarymyz” Aýasofýada «Mehter» marşyny goýberip, «dünyä bize görüplik edýär» diýip bögürişýärler.

Ýylmaz ÖZDIL.

«Sözcü» gazeti, 02.06.2020 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMILIÝEW,

Stambul uniwersitetiniň talyby. Publisistika